

บทที่ 5

บทบาทศักยภาพและแนวทางการพัฒนา

จากการศึกษาในบทที่ที่ผ่านมา ถึงลำดับความสำคัญ สภาพทั่วไปและวิวัฒนาการของชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าชุมชนเมืองโคกสำโรง มีวิวัฒนาการของเมืองอย่างเป็นลำดับขั้น ในบทนี้จะเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากที่ได้ศึกษาข้างต้น เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา โดยสามารถแบ่งหัวข้อในการศึกษาและวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทและการเชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง
- 2) ปัญหาของเมือง
- 3) ศักยภาพของเมือง
- 4) แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

5.1 บทบาทและการเชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง

ในการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษาโดยมีตัวแปรที่ใช้เป็นตัวชี้วัด บทบาทและการเชื่อมโยงระหว่างชุมชน คือ แหล่งที่อยู่ จุดประสงค์และช่วงเวลา que เข้ามาในชุมชนเมืองโคกสำโรง ทั้งนี้ใช้ตัวอย่างตามแหล่งบริการที่สำคัญของชุมชน ซึ่งเป็นย่านที่มีประชาชนเข้ามาใช้บริการอย่างหนาแน่น ในที่นี้ใช้ 3 แห่ง คือ ย่านตลาดสดเทศบาล ตลาดสดวัฒนาและย่านพาณิชย์กรรมสองฝากถนนสายสำคัญ ของชุมชนได้แก่ถนนสุรนารายณ์ ถนนศรีสำโรงและถนนประชาธิปไตย การศึกษาพบว่าชุมชนเมืองโคกสำโรง มีบทบาทเป็นแหล่งให้บริการสินค้ามากที่สุด โดยเฉพาะตลาดสดเทศบาลและย่านพาณิชย์กรรมมีการเชื่อมโยงระหว่าง แหล่งบริการกับแหล่งที่พักอาศัยในชุมชนเองมากที่สุดส่วนตลาดสดวัฒนา ซึ่งเป็นตลาดสดที่ใหญ่ที่สุดของชุมชน มีความหลากหลายของประเภทสินค้าและการบริการ มากกว่าตลาดสดเทศบาล จึงทำให้ได้รับ

ความนิยมเข้ามาซื้อสินค้ามากกว่า แต่มีข้อแตกต่างกันที่ช่วงเปิดบริการของตลาดทั้ง 2 ตลาด โดยตลาดเทศบาลจะเปิดบริการในช่วงเช้า ส่วนตลาดสดวัฒนาจะเปิดให้บริการในช่วงสายถึงบ่าย จากความแตกต่างดังกล่าวเป็นผลโดยตรงกับจำนวนและขอบเขตของผู้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งตลาดสดเทศบาลมีผู้เข้ามาใช้บริการไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและรอบพื้นที่โดยรอบ ส่วนตลาดสดวัฒนาจะมีผู้เข้ามาใช้บริการมากกว่าตลาดสดเทศบาลมาก ผู้เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอโคกสำโรงนอก เขตผังเมืองรวม ทั้งนี้ระยะทางก็เป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้บริการจากสถานบริการทั้งสองแห่ง โดยชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเมืองโคกสำโรงจะสามารถเข้ามาได้เฉพาะช่วงสายเท่านั้น เพราะรถประจำทางมีเฉพาะช่วงเวลาดังกล่าว จึงเป็นผลมาถึงจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในตลาดสดวัฒนามากกว่าตลาดสดเทศบาล ย่านพาณิชย์กรรมในบริเวณตลอดทั้งวัน ผู้เข้ามาใช้บริการมีมาจากหลายแห่งมากที่สุดจะอยู่ในชุมชนเองโดยเฉพาะในเขตเทศบาล ผลจากการศึกษานี้สามารถแยกวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็นหลัก คือ





- บทบาทของชุมชนเมืองโคกสำโรง
- การเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงกับชุมชนโคยรอบ




โดยบทบาทของชุมชนเมืองโคกสำโรง จะเป็นการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม เพื่อให้เห็นบทบาทที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและสนับสนุนการศึกษาในบทที่ 3 ส่วนการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงกับชุมชนโคยรอบ เป็นการศึกษาถึงเขตอิทธิพลของชุมชนเมืองโคกสำโรงมีให้กับชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่โคยรอบ โดยผลจากการวิเคราะห์ มีดังนี้

5.1.1. บทบาทของชุมชนเมืองโคกสำโรง

ในการศึกษาผลของการวิเคราะห์จะเป็นตัวสนับสนุน บทบาทของชุมชนที่ได้กล่าวกล่าวอย่างคร่าว ๆ ในบทที่ 3 ให้เห็นภาพรวบเด่นชัดขึ้น โดยการออกแบบสอบถามตาม

สัญลักษณ์

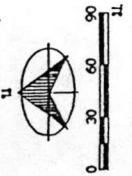
-  ถนนที่แข็งแรง
-  ถนนที่อ่อน
-  แหล่งน้ำ
-  หลักเขตและเส้นแบ่งเขตเทศบาล

-  ตลาดสดเทศบาล
-  ตลาดสดวัดนา (เอกชน)
-  ย่านพาณิชย์กรรม



ที่มา:

แหล่งบริการใช้ศึกษาบทบาท
และการเชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบ



บัณฑิตศึกษา
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิสิต จัระพันธ์ โคกทราณ รหัส ๐๖๖๑

แนวทางการพัฒนาชุมชนเมือง
โคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

แผนที่
๕-1

แหล่งบริการที่สำคัญของชุมชน ผลที่ได้ตามตาราง 5.1 พบว่าชุมชนมีบทบาทในการให้บริการสินค้า แก่ชุมชนทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.14 ของจุดประสงค์ที่เข้าไปในชุมชน รองลงมา ได้แก่ จุดประสงค์อื่น ๆ ทำงานและติดต่อราชการ เป็นอัตราส่วน ร้อยละ 19.97 และ 3.14 ตามลำดับ

พิจารณาดังบทบาทของแหล่งบริการที่สำคัญของชุมชนทั้ง 3 แห่ง พบว่า ตลาดสดเทศบาลมีการเข้ามาซื้อสินค้ามากถึง ร้อยละ 82 ของทั้งหมด การเข้ามาเพื่ออย่างอื่นมีไม่มากนัก ส่วนตลาดวัฒนาและย่านพาณิชย์กรรมก็เช่นเดียวกัน คือ มีการเข้ามาเพื่อซื้อสินค้ามากที่สุด เป็นร้อยละ 75.50 และ 57 ตามลำดับ ของผู้เข้ามาในชุมชนทั้งหมด หากพิจารณาตารางที่ 5.1รวมกับตารางที่ 5.2 และ 5.3 จะสามารถทราบถึงบทบาทเด่นชัดมากยิ่งขึ้นจากการวิเคราะห์แหล่งบริการแต่ละแห่ง มีผลดังต่อไปนี้

1) ตลาดสดเทศบาล บทบาทการให้บริการของแหล่งบริการนี้ การให้บริการสินค้ามีความสำคัญมากที่สุด พิจารณาจากจุดประสงค์ของผู้เข้ามาใช้บริการในตลาดนี้ โดยจะเข้ามาในช่วงเวลา 05.00-08.00 น. มีมากที่สุดจะเข้ามาเพื่อซื้อสินค้าประเภทอาหารทั้งสิ้น และแห่งร่วมกับผัก,ผลไม้ จะมีอัตราส่วนรวมกันมากถึงร้อยละ 90.94 ของผู้ซื้อสินค้าทั้งหมด จำเป็นว่าบทบาทของตลาดสดเทศบาล จากการพิจารณาโดยรวม มีบทบาทเป็นแหล่งบริการสินค้าบริโภค ซึ่งมีระยะเวลาการให้บริการจำกัด โดยจะให้บริการในช่วงเวลาเช้าเท่านั้น ด้านปริมาณการจับจ่ายจะมีไม่มากนักทั้งนี้เพราะ ในช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาเร่งด่วนต้องรีบกลับไปประกอบอาหารเช้าเพื่อเตรียมตัวไปทำงาน ส่วนมืออื่นจะไปจับจ่ายในตลาดสดวัฒนาต่อไป

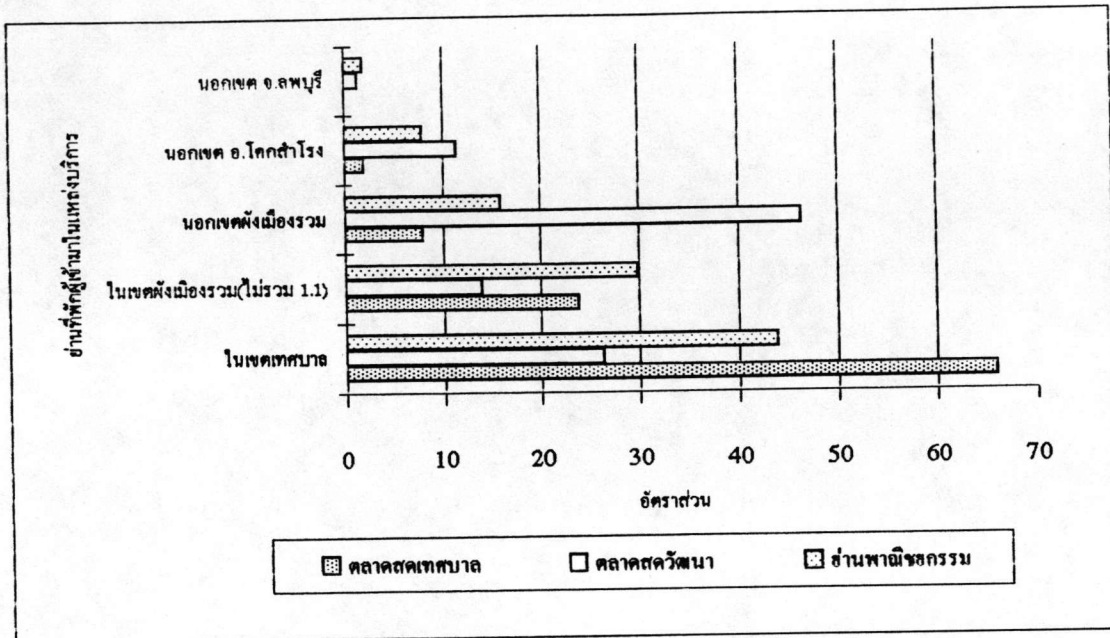
2) ตลาดสดวัฒนา บทบาทการให้บริการ ยังคงเหมือนกับตลาดสดเทศบาล โดยจะมีผู้ซื้อสินค้าบริโภคมากที่สุด ได้แก่ประเภทอาหาร ผัก,ผลไม้ มากที่สุด มีสัดส่วนรวมกันถึง ร้อยละ 85.48 ส่วนสินค้าประเภทอื่นมีไม่มากนัก โดยช่วงเวลาที่ผู้เข้ามาใช้บริการมากที่สุด

ตารางที่ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับจุดประสงค์การเข้ามาในชุมชนเมืองโคกสำโรง

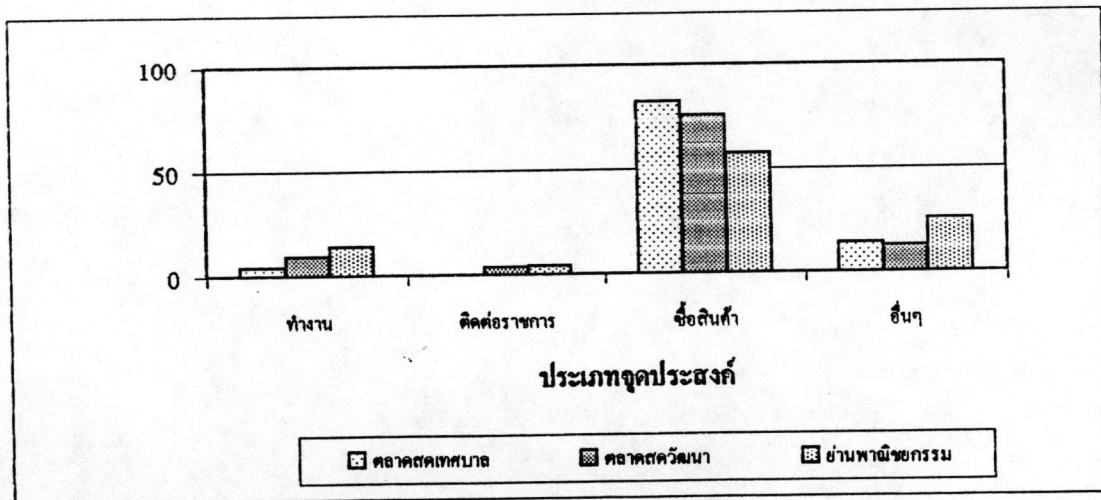
| ที่อยู่อาศัย | จุดประสงค์การเข้ามาใช้บริการ | | | | | | | | | |
|----------------------------------|------------------------------|--------------|--------------|--------------|------------|--------------|-----------|-----------|------------|------------|
| | ทำงาน | | ติดต่อราชการ | | ซื้อสินค้า | | อื่นๆ | | รวม | |
| | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % |
| ตลาดสดเทศบาล | | | | | | | | | | |
| 1.1 ในเขตเทศบาล | 2 | 4 | - | - | 27 | 54 | 4 | 8 | 33 | 66 |
| 1.2 ในเขตผังเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | - | - | - | - | 11 | 22 | 1 | 2 | 12 | 24 |
| 1.3 นอกเขตผังเมืองรวม | - | - | - | - | 2 | 4 | 2 | 4 | 4 | 8 |
| 1.4 นอกเขต อ.โคกสำโรง | - | - | - | - | 1 | 2 | - | - | 1 | 2 |
| 1.5 นอกเขต จ.ลพบุรี | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| รวม | 2 | 4 | - | - | 41 | 82 | 7 | 14 | 50 | 100 |
| ตลาดสดวัดพัฒนา | | | | | | | | | | |
| 1.1 ในเขตเทศบาล | 11 | 5.5 | 1 | 0.5 | 35 | 17.5 | 6 | 3 | 53 | 26.5 |
| 1.2 ในเขตผังเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | 2 | 1 | - | - | 23 | 11.5 | 3 | 1.5 | 28 | 14 |
| 1.3 นอกเขตผังเมืองรวม | 5 | 2.5 | 6 | 3 | 75 | 37.5 | 7 | 3.5 | 93 | 46.5 |
| 1.4 นอกเขต อ.โคกสำโรง | - | - | - | - | 18 | 9 | 5 | 2.5 | 23 | 11.5 |
| 1.5 นอกเขต จ.ลพบุรี | - | - | - | - | - | - | 3 | 1.5 | 3 | 1.5 |
| รวม | 18 | 9 | 7 | 3.5 | 151 | 75.5 | 24 | 12 | 200 | 100 |
| ย่านพาณิชย์กรรม | | | | | | | | | | |
| 1.1 ในเขตเทศบาล | 8 | 8 | - | - | 25 | 25 | 11 | 11 | 44 | 44 |
| 1.2 ในเขตผังเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | 4 | 4 | 2 | 2 | 15 | 15 | 9 | 9 | 30 | 30 |
| 1.3 นอกเขตผังเมืองรวม | - | - | 2 | 2 | 12 | 12 | 2 | 2 | 16 | 16 |
| 1.4 นอกเขต อ.โคกสำโรง | 2 | 2 | - | - | 5 | 5 | 1 | 1 | 8 | 8 |
| 1.5 นอกเขต จ.ลพบุรี | - | - | - | - | - | - | 2 | 2 | 2 | 2 |
| รวม | 14 | 14 | 4 | 4 | 57 | 57 | 25 | 25 | 100 | 100 |
| รวมทั้งหมด | 34 | 9.714 | 11 | 3.143 | 249 | 71.14 | 56 | 16 | 350 | 100 |

ที่มา จากแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 5-1 สัดส่วนผู้เข้ามาในแหล่งบริการของชุมชนเมืองโคกสำโรง



แผนภูมิ 5-2 จุดประสงค์การเข้ามาในแหล่งบริการ

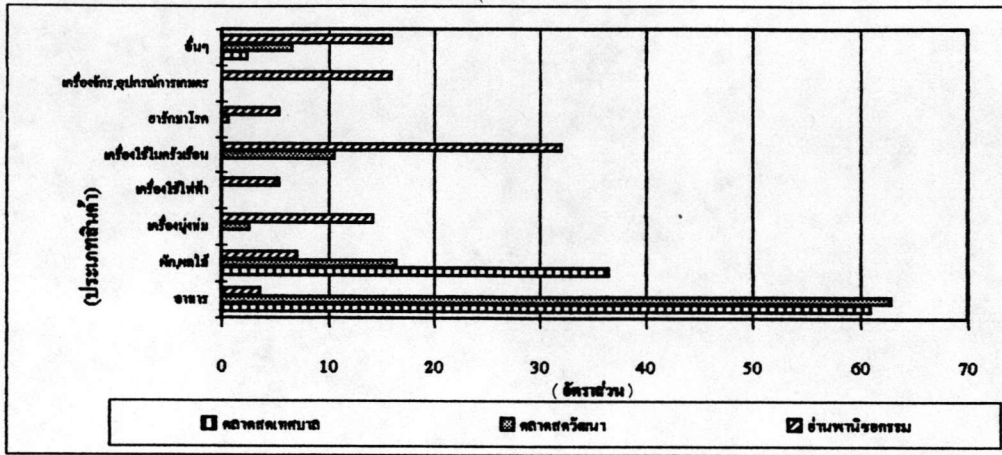


ตารางที่ 5-2 ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับประเภทสินค้าที่เข้ารับบริการ

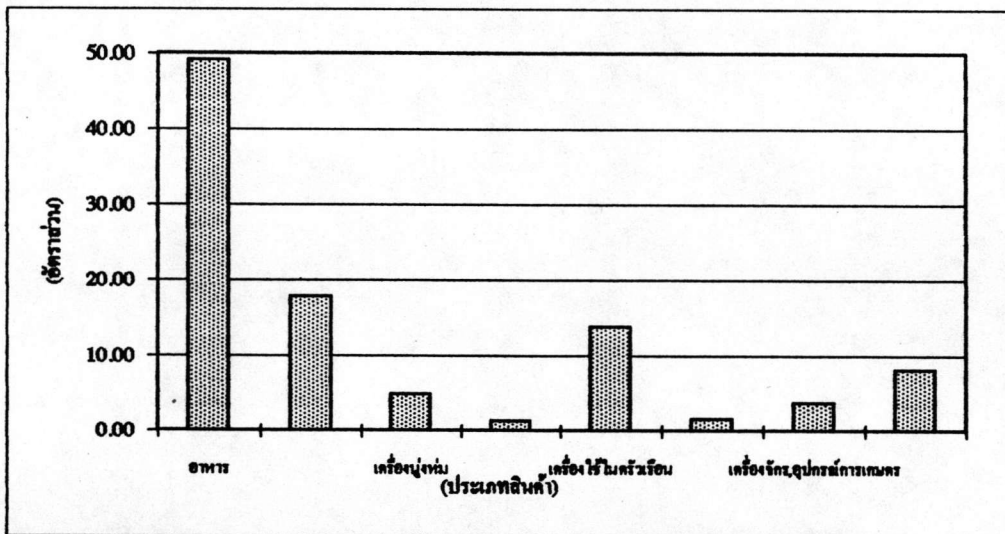
| ที่อยู่อาศัย | ประเภทสินค้า | | | | | | | | | | | | | | | | | | รวม | |
|------------------------------------|--------------|--------------|-----------|--------------|-------------|--------------|-----------------|--------------|-----------------|-------------|-----------------------|--------------|-------------|-------------|------------------------------|--------------|-----------|--------------|------------|---------------|
| | อาหาร | | | | คั๊ก, ผลไม้ | | เครื่องปรุงหมัก | | เครื่องใช้ไฟฟ้า | | เครื่องใช้ในครัวเรือน | | ฮาร์โมนาโรค | | เครื่องจักร, อุปกรณ์การเกษตร | | อื่นๆ | | | |
| | ตล | % | แท่ง | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % |
| ตลาดสดเทศบาล | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 1 ในเขตเทศบาล | 11 | 26.83 | 3 | 7.32 | 12 | 29.27 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | 2.439 | 27 | 65.854 |
| 1 ในเขตจังหวัดเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | 6 | 14.63 | 2 | 4.88 | 3 | 7.32 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 11 | 26.829 |
| 1 นอกเขตจังหวัดเมืองรวม | 2 | 4.88 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 2 | 4.878 |
| 1 นอกเขต อ.โคกสำโรง | 1 | 2.44 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | 2.439 |
| 2 นอกเขต จ.ลพบุรี | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| รวม | 20 | 48.78 | 5 | 12.20 | 15 | 36.59 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | 2.439 | 41 | 100.00 |
| ตลาดสดวังนา | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 1 ในเขตเทศบาล | 14 | 9.27 | 7 | 4.64 | 7 | 4.64 | - | - | - | - | 4 | 2.65 | - | - | - | - | 3 | 1.99 | 35 | 23.18 |
| 1 ในเขตจังหวัดเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | 10 | 6.62 | 4 | 2.65 | 6 | 3.97 | - | - | - | - | 1 | 0.66 | - | - | - | - | 2 | 1.32 | 23 | 15.23 |
| 1 นอกเขตจังหวัดเมืองรวม | 24 | 15.89 | 22 | 14.57 | 10 | 6.62 | 3 | 1.99 | - | - | 11 | 7.28 | 1 | 0.66 | - | - | 4 | 2.65 | 75 | 49.67 |
| 1 นอกเขต อ.โคกสำโรง | 4 | 2.65 | 10 | 6.62 | 2 | 1.32 | 1 | 0.66 | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | 0.66 | 18 | 11.92 |
| 2 นอกเขต จ.ลพบุรี | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - |
| รวม | 52 | 34.44 | 43 | 28.48 | 25 | 16.56 | 4 | 2.65 | - | - | 16 | 10.60 | 1 | 0.66 | - | - | 10 | 6.62 | 151 | 100.00 |
| ย่านพาณิชย์กรรม | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 1 ในเขตเทศบาล | 3 | 5.26 | - | - | 3 | 5.26 | 3 | 5.26 | 1 | 1.75 | 7 | 12.28 | 2 | 3.51 | - | - | 6 | 10.53 | 25 | 43.86 |
| 1 ในเขตจังหวัดเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | - | - | - | - | 1 | 1.75 | 1 | 1.75 | 1 | 1.75 | 8 | 14.04 | 1 | 1.75 | 1 | 1.75 | 2 | 3.51 | 15 | 26.32 |
| 1 นอกเขตจังหวัดเมืองรวม | - | - | - | - | - | - | 2 | 3.51 | 1 | 1.75 | 3 | 5.26 | - | - | 5 | 8.77 | 1 | 1.75 | 12 | 21.05 |
| 1 นอกเขต อ.โคกสำโรง | - | - | - | - | - | - | 2 | 3.51 | - | - | - | - | - | - | 3 | 5.26 | - | - | 5 | 8.77 |
| 2 นอกเขต จ.ลพบุรี | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 0 | - |
| รวม | 3 | 5.26 | - | - | 4 | 7.02 | 8 | 14.04 | 3 | 5.26 | 18 | 31.58 | 3 | 5.26 | 9 | 15.79 | 9 | 15.79 | 57 | 100.00 |
| รวมทั้งจมนค | 75 | 30.12 | 48 | 19.28 | 44 | 17.67 | 12 | 4.82 | 3 | 1.20 | 34 | 13.65 | 4 | 1.61 | 9 | 3.61 | 20 | 8.03 | 249 | 100.00 |

ที่มาจากแบบสอบถาม

แผนภาพที่ 5-3 อัตราส่วนการเข้ามาใช้บริการสินค้าประเภทค่าในแหล่งบริการทั้ง 3 แห่ง



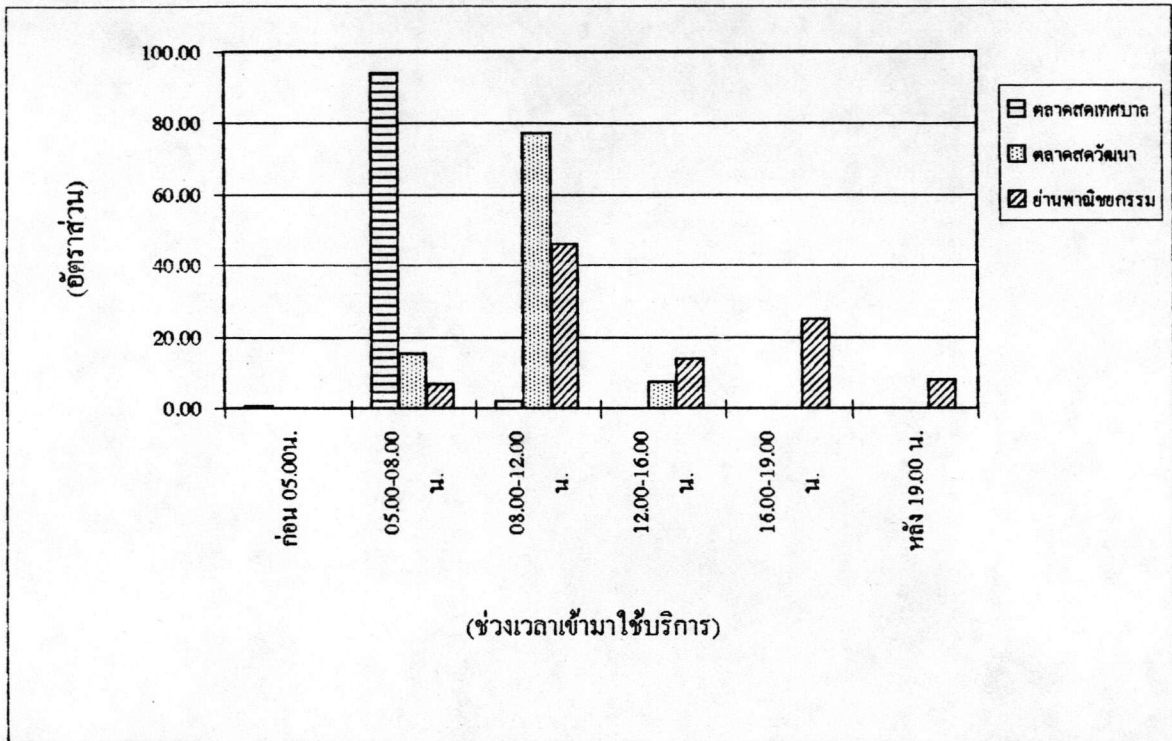
แผนภาพที่ 5-4 อัตราส่วนความต้องการสินค้าประเภทต่างๆ รวมทั้งหมดของผู้เข้ามาใช้บริการ



ตารางที่ 5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับช่วงเวลาเข้าใช้บริการชุมชน

| ที่อยู่อาศัย | ช่วงเวลา | | | | | | | | | | | | | |
|----------------------------------|--------------|-------------|----------------|---------------|----------------|--------------|----------------|--------------|----------------|-------------|---------------|-------------|------------|---------------|
| | ก่อน 05.00น. | | 05.00-08.00 น. | | 08.00-12.00 น. | | 12.00-16.00 น. | | 16.00-19.00 น. | | หลัง 19.00 น. | | รวม | |
| | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % |
| ตลาดสดเทศบาล | | | | | | | | | | | | | | |
| 1.1 ในเขตเทศบาล | 2 | 4.00 | 30 | 60.00 | 1 | 2.00 | | | | | | | 33 | 66.00 |
| 1.2 ในเขตผังเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | | | 12 | 24.00 | | | | | | | | | 12 | 24.00 |
| 1.3 นอกเขตผังเมืองรวม | | | 4 | 8.00 | | | | | | | | | 4 | 8.00 |
| 1.4 นอกเขต อ.โคกสำโรง | | | 1 | 2.00 | | | | | | | | | 1 | 2.00 |
| 1.5 นอกเขต จ.ลพบุรี | | | | | | | | | | | | | | |
| รวม | 2 | 4.00 | 47 | 94.00 | 1 | 2.00 | | | | | | | 50 | 100.00 |
| ตลาดสดวัฒนา | | | | | | | | | | | | | | |
| 1.1 ในเขตเทศบาล | | | 10 | 5.00 | 36 | 18.00 | 7 | 3.50 | | | | | 53 | 26.50 |
| 1.2 ในเขตผังเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | | | 5 | 2.50 | 21 | 10.50 | 2 | 1.00 | | | | | 28 | 14.00 |
| 1.3 นอกเขตผังเมืองรวม | | | 15 | 7.50 | 74 | 37.00 | 4 | 2.00 | | | | | 93 | 46.50 |
| 1.4 นอกเขต อ.โคกสำโรง | | | 1 | 0.50 | 22 | 11.00 | | | | | | | 23 | 11.50 |
| 1.5 นอกเขต จ.ลพบุรี | | | | | 1 | 0.50 | 2 | 1.00 | | | | | 3 | 1.50 |
| รวม | | | 31 | 15.50 | 154 | 77.00 | 15 | 7.50 | | | | | 200 | 100.00 |
| ย่านพาณิชย์กรรม | | | | | | | | | | | | | | |
| 1.1 ในเขตเทศบาล | | | 6 | 6.00 | 16 | 16.00 | 7 | 7.00 | 12 | 12 | 3 | 3 | 44 | 44.00 |
| 1.2 ในเขตผังเมืองรวม(ไม่รวม 1.1) | | | | | 13 | 13.00 | 4 | 4.00 | 10 | 10 | 3 | 3 | 30 | 30.00 |
| 1.3 นอกเขตผังเมืองรวม | | | | | 10 | 10.00 | 2 | 2.00 | 2 | 2 | 2 | 2 | 16 | 16.00 |
| 1.4 นอกเขต อ.โคกสำโรง | | | 1 | 1.00 | 5 | 5.00 | 1 | 1.00 | 1 | 1 | | | 8 | 8.00 |
| 1.5 นอกเขต จ.ลพบุรี | | | | | 2 | 2.00 | | | | | | | 2 | 2.00 |
| รวม | | | 7 | 7.00 | 46 | 46.00 | 14 | 14.00 | 25 | 25 | 8 | 8 | 100 | 100.00 |
| รวมทั้งหมด | 2 | 0.57 | 85 | 24.286 | 201 | 57.43 | 29 | 8.29 | 25 | 7.14 | 8 | 2.29 | 350 | 100.00 |

แผนภูมิ 5-5 แสดงช่วงเวลาที่มีการเข้ามาในชุมชนเมืองโคกสำโรงของยานบริการแต่ละแห่ง



ที่มา จากตาราง 5-4

ตารางที่ 5-4 แสดงแหล่งที่มาของผู้เข้ามาใช้บริการในชุมชนเมืองโคกสำโรง

| แหล่งที่มา | ย่านบริการของชุมชนเมืองโคกสำโรง | | | | | |
|-------------------|---------------------------------|-------|-------------|-------|-----------------|-------|
| | ตลาดสดเทศบาล | | ตลาดสดวัฒนา | | ย่านพาณิชย์กรรม | |
| | จำนวน | % | จำนวน | % | จำนวน | % |
| ในเขตเทศบาล | 33 | 66.0 | 53 | 26.5 | 44 | 44.0 |
| ในเขตผังเมืองรวม | 12 | 24.0 | 28 | 14.0 | 30 | 30.0 |
| ค. โคกสำโรง | 11 | 22.0 | 16 | 8.0 | 18 | 18.0 |
| ค. คลองเกตุ | 1 | 2.0 | 5 | 2.5 | 6 | 6.0 |
| ค. วังขนอกกว้าง | - | - | 3 | 1.5 | 2 | 2.0 |
| ค. ถลุงเหล็ก | - | - | 4 | 2.0 | 4 | 4.0 |
| นอกเขตผังเมืองรวม | 4 | 8.0 | 93 | 46.5 | 16 | 16.0 |
| ค. เหนือด | - | - | 11 | 5.5 | 2 | 2.0 |
| ค. เกาะแก้ว | - | - | 8 | 4.0 | - | - |
| ค. หลุมข้าว | - | - | 9 | 4.5 | 1 | 1.0 |
| ค. ห้วยโป่ง | - | - | 5 | 2.5 | 1 | 1.0 |
| ค. สะแกราบ | - | - | 5 | 2.5 | 2 | 2.0 |
| ค. วังเพลิง | - | - | 7 | 3.5 | 2 | 2.0 |
| ค. คมมะรุม | - | - | 6 | 3.0 | 1 | 1.0 |
| ค. วังจั่น | - | - | 7 | 3.5 | 1 | 1.0 |
| ค. หนองแขม | - | - | 4 | 2.0 | - | - |
| ค. ถลุงเหล็ก | 1 | 2.0 | 10 | 5.0 | 1 | 1.0 |
| ค. คลองเกตุ | 3 | 6.0 | 13 | 6.5 | 3 | 3.0 |
| ค. วังขนอกกว้าง | - | - | 8 | 4.0 | 2 | 2.0 |
| นอกอำเภอโคกสำโรง | 1 | 2.0 | 23 | 11.5 | 8 | 8 |
| อ. สระโบสถ์ | - | - | 10 | 5.0 | 3 | 3.0 |
| อ. หนองม่วง | - | - | 4 | 2.0 | 2 | 2.0 |
| อ. โคกเจริญ | - | - | 3 | 1.5 | 1 | 1.0 |
| อ. บ้านหมี่ | 1 | 2.0 | 4 | 2.0 | 1 | 1.0 |
| อ. ชัยบาดาล | - | - | 2 | 1.0 | 1 | 1.0 |
| นอกจังหวัดลพบุรี | 0 | 0.0 | 3 | 1.5 | 2 | 2.0 |
| จว. สิงห์บุรี | - | - | 2 | 1.0 | 1 | 1.0 |
| จว. เพชรบูรณ์ | - | - | 1 | 0.5 | 1 | 1.0 |
| รวม | 50 | 100.0 | 200 | 100.0 | 100 | 100.0 |

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : ค.โคกสำโรงในที่นี้ไม่รวมเขตเทศบาล

เป็นช่วงเวลา 08.00 - 12.00 น. ซึ่งเป็นช่วงที่ตลาดสดเทศบาลปิดบริการแต่เลยช่วงเวลา
 ผู้เข้ารับบริการบริการจะเบาบางลง จนกระทั่งตลาดวายในช่วงบ่าย ประเภทสินค้าตลาดนี้จะมี
 หลากหลายชนิดกว่าตลาดสดเทศบาล จากการพิจารณาพฤติกรรมผู้เข้ามาซื้อสินค้า จะมีการจับจ่าย
 เป็นปริมาณมาก ทั้งนี้ไม่ได้เอาไปเพื่อบริโภคเพียงอย่างเดียว ส่วนหนึ่งจะนำไปจำหน่ายอีกต่อหนึ่ง

3) ย่านพาณิชย์กรรม เป็นย่านร้านค้าในชุมชนแหล่งบริการที่มีความหลากหลาย
 หลายของประเภทสินค้า โดยพบว่า (ตาราง 5.2) เป็นแหล่งบริการสินค้าอุปโภคของชุมชน
 โดยมีผู้เข้ามาซื้อสินค้าประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือนมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ 32 รองลง
 มาเป็นสินค้าประเภทเครื่องจักร-อุปกรณ์การเกษตรและประเภทอื่น ๆ ปริมาณเท่ากันในอัตราส่วน
 ร้อยละ 16.07 ของการเข้ามาซื้อสินค้าในย่านนี้ทั้งหมด ซึ่งประเภทอื่น ๆ นี้เป็นการเข้ามาเพื่อ
 ติดต่อกับสถาบันการเงินมากที่สุด จากการพิจารณาย่านนี้สินค้าประเภทอุปโภค ที่มีการเข้ามาซื้อ
 รวมกันเป็นอัตราส่วน มากถึงร้อยละ 96.49 ของผู้เข้ามาใช้บริการ จากการศึกษาจะเห็นว่า
 การเข้ามาของชุมชน โดยรอบเข้ามาเพื่อซื้อสินค้าประเภทเครื่องจักร-อุปกรณ์การเกษตร มาก
 เป็นที่สอง ซึ่งสามารถสนับสนุนบทบาทของชุมชนเมืองโคกสำโรง ในการเป็นแหล่งบริการด้านนี้
 แก่ชุมชนโดยรอบ ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรมได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาถึงช่วงเวลาที่เข้ามาใน
 ชุมชน ช่วงเวลา 08.00 - 12.00 น. จะเป็นช่วงที่มีผู้เข้ามาใช้บริการมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ
 การเดินทางเข้ามาในชุมชนย่านนี้ ต้องอาศัยรถโดยสารที่มีน้อยเที่ยว จึงเดินทางเข้ามาในช่วง
 เวลาเดียวกันกับผู้เข้ามาใช้บริการตลาดสดวัฒนา

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปบทบาทของชุมชนเมืองโคกสำโรง พบว่าชุมชนมีบทบาท
 เป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่ชุมชนโดยรอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งให้บริการสินค้า
 ซึ่งมีแหล่งบริการที่สำคัญของชุมชน 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดสดเทศบาล ตลาดสดวัฒนาและย่านพาณิชย์
 กรรม โดยตลาดสดทั้ง 2 แห่ง จะเป็นแหล่งให้บริการสินค้าประเภทบริโภค ส่วนย่านพาณิชย์จะ
 ให้บริการสินค้าอุปโภค นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งให้บริการด้านเครื่องจักรกล อุปกรณ์ทางการเกษตร
 และยังเป็นแหล่งบริการด้านการเงิน-การธนาคารอีกด้วย โดยมีสถานบริการด้านนี้ถึง 7 แห่ง ซึ่ง
 สนับสนุนการเป็นชุมชนที่ให้บริการแก่ชุมชนโดยรอบ ในระดับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

5.1.2 การเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงกับชุมชนโคขروب

ในการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้ตารางเดียวกันกับการวิเคราะห์บทบาทของเมือง คือ ตารางที่ 5.1 รวมกับตารางที่ 5.4 แหล่งบริการที่ใช้ในการศึกษา ยังคงเป็นที่เดิม จากการพิจารณาภาพรวมทั้งหมดจะพบว่า โครงข่ายการให้บริการของชุมชนเมืองโคกสำโรง โดยเฉพาะในแหล่งบริการตลาดสดเทศบาลและย่านพาณิชย์กรรม มีการเชื่อมโยงการให้บริการกับผู้เข้ามาใช้บริการ ในชุมชนเองมากที่สุด ส่วนตลาดสดวัดนา การให้บริการมีการเชื่อมโยงกับผู้เข้ามาใช้บริการ ในพื้นที่นอกเขตผังเมืองรวมมีปริมาณมากที่สุดโดยรายละเอียดในการวิเคราะห์แยกตามแหล่งบริการได้ดังนี้

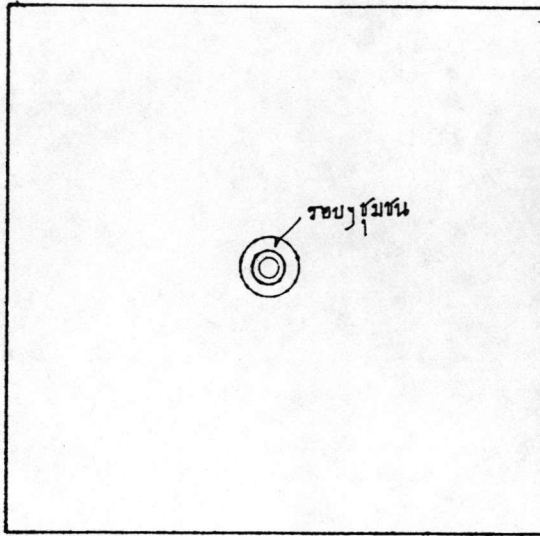
1) ตลาดสดเทศบาล พบว่าโครงข่ายการให้บริการ มีการเชื่อมโยงกับผู้เข้ามาใช้บริการ ในเขตเทศบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นในเขตผังเมืองรวม เมื่อนำรวมกันจะมีอัตราส่วนการเชื่อมโยงมากถึง ร้อยละ 90 ของทั้งหมด ส่วนพื้นที่อื่นมีไม่มากนักผลที่ออกมาข้างต้นมีปัจจัยส่งเสริม จากการเปิดบริการในระยะเวลาที่จำกัด ทำให้ผู้เข้ามาใช้บริการจำกัดในด้านพื้นที่ชุมชนที่เข้ามาใช้บริการอีกด้วย พิจารณาตาราง 5-4 พบว่าชุมชนต่าง ๆ ที่เข้ามาใช้บริการจำนวนจะพ่นตามระยะทาง คือระยะทางห่างจากแหล่งบริการมาก ผู้ที่อยู่ห่างไกลก็จะมาใช้บริการน้อยตามไปด้วย

2) ตลาดสดวัดนา พบว่าโครงข่ายการให้บริการ มีการเชื่อมโยงกับชุมชน นอกเขตผังเมืองรวมมากที่สุด เป็นอัตราส่วน ร้อยละ 46.5 รองลงมาเป็นในเขตเทศบาลและในเขตผังเมืองรวม มีอัตราส่วนร้อยละ 26.5 และ 14 ตามลำดับ ส่วนผู้เข้ามาใช้บริการนอกเขตอำเภอโคกสำโรง และนอกเขตจังหวัดลพบุรี มีอัตราส่วน ร้อยละ 11.5 และ 1.5 ตามลำดับ ทั้งนี้ในส่วนของผู้เข้ามาจากต่างจังหวัดเป็นเพียงการเดินทางผ่านและแวะซื้อสินค้าเท่านั้นไม่ได้มาประจำ

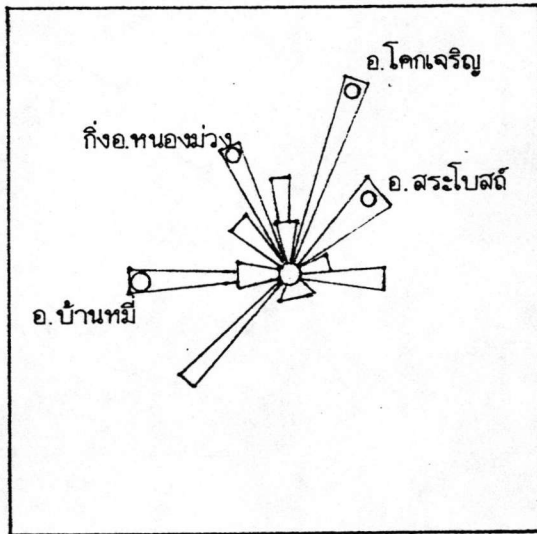
จากอัตราส่วนที่ปรากฏ ชุมชนในพื้นที่นอกเขตผังเมืองรวมเข้ามาใช้บริการมากที่สุด มีผลมาจากการศึกษาในบทที่ 3 ทราบว่าชุมชนเมืองโคกสำโรงมีความสำคัญลำดับที่ 2 รองจากชุมชนเมืองลพบุรี และเทียบเท่าชุมชนเมืองบ้านหมี่โดยชุมชนอื่นที่เหลือมีลำดับที่ต่ำกว่า ดังนั้นแหล่งบริการที่สำคัญของย่านนี้ก็คือชุมชนโคกสำโรง ซึ่งจะต้องให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบ ทั้งในเขตอำเภอเองและนอกเขต ผลทำให้ตลาดสดวัฒนา ซึ่งเป็นตลาดที่มีผู้เข้ามาใช้บริการมากที่สุด มีความเชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบ เป็นรัศมีใกล้กว่าย่านอื่น

3) ย่านพาณิชย์กรรม พบว่าโครงข่ายการให้บริการ มีการเชื่อมโยงการให้บริการกับพื้นที่ภายในเขตเทศบาลผังเมืองน้อย รองลงมาเป็นผู้เข้ามาใช้บริการในเขตผังเมืองรวม นอกเขตผังเมืองรวม นอกเขตอำเภอโคกสำโรงและนอกจังหวัดลพบุรีเป็นอัตราส่วนร้อยละ 44 30 16 7 และ 2 ตามลำดับ นอกจากนี้สังเกตเห็นว่า โครงข่ายการเชื่อมโยงของย่านพาณิชย์กับชุมชนโดยรอบ จะเบาบางลงตามระยะทางที่ห่างออกไป และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ามาใช้บริการในย่านนี้ ผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเข้ามาใช้บริการมาก สาเหตุจากระยะทางใกล้กับแหล่งบริการ ทำให้การเข้ามาซื้อสินค้าไม่มีการวางแผน คือ ต้องการเมื่อไรก็เข้ามาซื้อ ตรงกันข้ามกับผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนห่างไกลออกไป จะมีความถี่การเข้ามาในแหล่งบริการจะน้อย การซื้อสินค้าต่อครั้งจะมีจำนวนมาก เพื่อกักตุนในยามขาดแคลน ดังกล่าวนี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงกับชุมชนโดยรอบ มากน้อยจะผูกพันตามระยะทาง

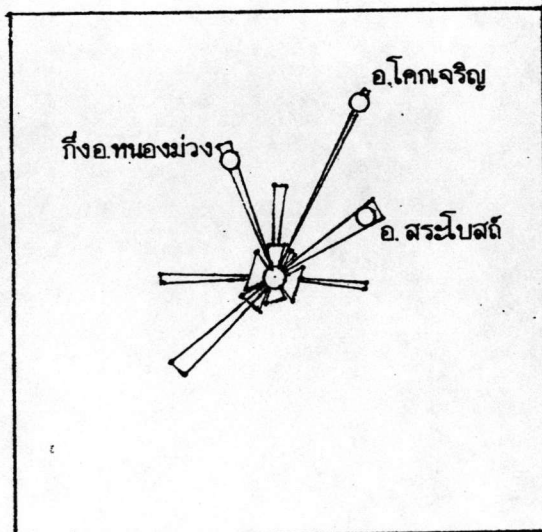
จากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์สามารถเขียนความเชื่อมโยง ตามแผนภูมิ 5-7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ศึกษา จะพบว่าบทบาทและการเชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบของชุมชนเมืองโคกสำโรง อยู่ในแหล่งบริการ 2 แห่งที่สำคัญของชุมชน คือ ตลาดสดวัฒนาและย่านพาณิชย์กรรม โดยตลาดสดวัฒนาจะมีบทบาทในการให้บริการสินค้าประเภทบริโภค ซึ่งมีการเชื่อมโยงกับผู้เข้ามาใช้บริการในพื้นที่นอกเขตผังเมืองรวมมากที่สุด ส่วนย่านพาณิชย์กรรมเป็นแหล่ง



แผนที่ 5-2 เขตอิทธิพลการบริการของตลาดสหเทศบาล



แผนที่ 5-3 เขตอิทธิพลการบริการของตลาดสดวัฒนา



แผนที่ 5-4 เขตอิทธิพลการบริการของย่านพาณิชย์กรรม

ให้บริการสินค้าประเภทอุปโภค การเชื่อมโยงกับผู้เข้ามาใช้บริการพื้นที่ในเขตเทศบาลมากที่สุด แต่จากการสังเกตจะเห็นว่ามีการให้บริการสินค้าประเภทเครื่องจักร-อุปกรณ์ทางการเกษตรมีมาก เป็นอันดับสองเท่ากับประเภทอื่น ๆ ที่มีการเข้ามาใช้บริการกับสถาบันการเงินมากที่สุด ทั้งนี้ สามารถบ่งบอกบทบาทของชุมชนได้ว่า ชุมชนเมืองโคกสำโรงเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าและบริการ แก่พื้นที่โดยรอบ ทั้งยังมีบทบาทเด่นในการให้บริการเครื่องจักรอุปกรณ์ทางการเกษตร และเป็นศูนย์กลางด้านการให้บริการของสถาบันการเงินระดับท้องถิ่นอีกด้วย จากที่ได้ศึกษาในบทนี้ สามารถสนับสนุนภาพรวมของชุมชนเมืองโคกสำโรงที่มีความสำคัญลำดับที่ 2 ได้อย่างเด่นชัด ทั้งนี้จะนำไปใช้ร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้ศึกษามาข้างต้น กำหนดแนวทางพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรงต่อไป

5.2 ปัญหาของชุมชน

ชุมชนเมืองโคกสำโรง จากอดีตสู่ปัจจุบันมีการขยายตัวของเมืองมาเป็นลำดับ แม้ไม่มากนักโดยเฉพาะช่วงปี 2531-2537 มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพียง 629 ไร่ หรือ 1.01 ตารางกิโลเมตร โดยเฉพาะมีมากในพื้นที่นอกเขตเทศบาล และจากการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่ผ่านมา สามารถสรุปถึงปัญหาของชุมชนเมืองโคกสำโรงได้ดังนี้

5.2.1 ปัญหาด้านการใช้ที่ดิน

จากการขยายตัวของเมืองออกนอกเขตเทศบาลเป็นจำนวนมาก ทำให้กิจกรรมการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ กระจายและแทรกอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของเมือง ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาตามมาดังนี้

1) ปัญหาการใช้ที่ดินโดยการขาดการควบคุม จะเห็นว่าการควบคุมประเภทการใช้ที่ดินไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่นอกเขตเทศบาล กรณีเช่นการก่อสร้างจะไม่มีพ.ร.บ. ควบคุมการก่อสร้างในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเมืองหรือเขตเทศบาล ผลที่ตามมาจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

2) ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์อาคาร จะพบเห็นมากในการใช้อาคารเพื่อการพักอาศัยหรือพาณิชย์กรรม เป็นสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรม เป็นต้น ปัญหาที่ตามมาจะส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินข้างเคียง

3) ปัญหาอาคารเก่าเสื่อมโทรม ยังเห็นว่ามีอยู่โดยทั่วไปในย่านชุมชนเก่า ตั้งแต่บริเวณซอยเทศบาล 2 ผ่านหน้าสำนักงานเทศบาลไปตามถนนศรีสำโรง จนถึงจุดบรรจบกับถนนสุรนารายณ์มีอาคารไม้สภาพเก่าง่ายต่อการติดไฟ เพื่อเป็นการป้องกันอัคคีภัยควรมีมาตรการควบคุมกลุ่มอาคารดังกล่าว ก่อนเกิดเหตุไม่พึงปรารถนา

5.2.2 ปัญหาการจราจร เนื่องจากในย่านตลาดสดวัดนาในช่วงเช้าจะมีผู้เข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่มาจากชุมชนต่าง ๆ ของอำเภอโคกสำโรงและอำเภอข้างเคียง จากการเดินทางเข้ามาในชุมชน ส่วนใหญ่อาศัยรถประจำทางขนาดเล็กของแต่ละชุมชนเป็นพาหนะ ในช่วงเวลาดังกล่าว บริเวณรอบ ๆ ตลาดสดวัดนาจะมีความหนาแน่น ของจำนวนรถที่ขนส่งผู้เข้ามาซื้อสินค้าในชุมชนเมืองโคกสำโรง ทั้งยังมีการจอดรถไม่เป็นระเบียบ มีการขนถ่ายทั้งผู้โดยสารและของที่ติดมากับรถอย่างไม่เป็นระเบียบอาจจะจอดตรงไหน ใครสะดวกก็จะกระทำจากเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนในย่านดังกล่าว เกิดปัญหาการจราจรขึ้น ถ้าหากไม่มีการแก้ไข ปัญหาอาจจะเชื่อมโยงกับปัญหาอื่นจนเป็นปัญหาใหญ่ก็ได้

5.2.3. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัจจุบันชุมชนเมืองโคกสำโรงอาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค จากน้ำประปาเป็นหลัก ซึ่งมีแหล่งผลิตน้ำประปาจากอำเภอบ้านหมี่ มีระยะทางห่างกัน 18 กิโลเมตร แหล่งน้ำดิบได้จากคลองชลประทาน ซึ่งในหน้าแล้งน้ำจะน้อย ไม่สามารถจะส่งน้ำมายังชุมชนเมืองโคกสำโรงได้ ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการบางครั้งจะหยุดส่งน้ำในบางช่วงเวลาที่ไม่มีน้ำมากนัก ประกอบกับในปัจจุบันเมืองมีการขยายตัวออกนอกชุมชนออกไป ทำให้มีความต้องการน้ำประปามากเพิ่มตามไปด้วย จากปัญหาของน้ำประปาดังกล่าว ทางกรมประปาจำเป็นต้องขยายโครงข่ายการให้บริการกว้างไกลกว่านี้ ทั้งยังขยายการผลิตเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตด้วย

5.2.4. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลจากการขยายตัวของเมืองมีปัญหาตามมาต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นปัญหาหลักและปัญหารองของเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อม จัดได้ว่าเป็นปัญหาหลักของเมืองอย่างหนึ่งที่จะละเลยไม่ได้ ปัญหานี้มีหลายชนิดดังนี้

1) ปัญหาการระบายน้ำเสีย ปัญหานี้เกิดขึ้นมานานแล้วเป็นปัญหาหลักของชุมชน การระบายน้ำเสียของชุมชนโดยเฉพาะในเขตเทศบาลทำการระบายน้ำเสียจากบ้านเรือน ลงในท่อระบายน้ำซึ่งใช้ระบายน้ำร่วมกัน การระบายน้ำดี จากนั้นจะระบายไปทางทิศเหนือของชุมชน ลงสู่คลองศรีสุขซึ่งเป็นคลองธรรมชาติเป็นแหล่งประมงของชาวบ้านในระแวกนั้น ปัจจุบันน้ำในคลองบางช่วงจะเสีย โดยเฉพาะช่วงที่มีการปล่อยน้ำเสียลงคลอง สภาพน้ำเป็นสีดำ ไม่สามารถใช้ประโยชน์น้ำในช่วงนั้นได้ ปัจจุบันผลกระทบจากการปล่อยน้ำเสียลงคลองศรีสุข ได้แก่ปัญหาขาดแคลนแหล่งประมง ปัญหากลิ่นเหม็นคของน้ำเสีย ปัญหาเป็นแหล่งเพาะสูงและเชื้อโรค หากไม่มีการแก้ปัญหาซึ่งถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วน ปัญหานี้อาจกระจายรุกรามตลอดลำคลอง ถ้าไม่รีบแก้ไขอาจเป็นปัญหาใหญ่ จนยากแก่การแก้ไขอาจจะเป็นเหมือนคลองในกรุงเทพฯ ก็อาจจะเป็นได้

2) ปัญหาการขาดแคลนสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
จากมาตรฐานของกรมการผังเมือง กำหนดไว้ว่าความต้องการสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีอัตราส่วน ประชากรเมืองต่อพื้นที่ (ไร่) คือ 1,000 คน ต่อ 2.5 ไร่ แต่ของชุมชนเมืองโคกสำโรง มีอัตราส่วนประมาณ 1,000 คนต่อไร่ จะเห็นว่าใน 1,000 คน ยังขาดพื้นที่สวนสาธารณะถึง 1.5 ไร่ จะเห็นว่ายังขาดอยู่อีกมาก ทั้งนี้ไม่นับสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ-ร.9 เข้ามาคิดเพราะว่าในปัจจุบันได้ถูกปล่อยให้รกร้าง ไม่มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น จากการสำรวจ พบว่าจากการที่ไม่ได้รับบริการและถูกปล่อยทิ้งไว้ เพราะวาระยะทางห่างจากชุมชนเมืองมาก เป็นระยะทางถึง 3 กิโลเมตร ถ้าหากจะสร้างสวนสาธารณะแห่งใหม่ ควรคำนึงถึงการเข้าถึงโดยการเดินเท้าของผู้ใช้บริการได้ด้วย

5.3 ศักยภาพของชุมชน

การศึกษาศักยภาพของชุมชนเมืองโคกสำโรง เป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม และสามารถทำให้เห็นภาพของการพัฒนาในพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้น สำหรับศักยภาพของชุมชนเมืองโคกสำโรง สามารถแยกออกเป็น 2 ระดับ คือระดับอนุภาคและระดับเมือง ดังนี้

5.3.1 ศักยภาพระดับอนุภาค

จากการ วิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเมืองในระดับอนุภาค ซึ่งได้แก่เทศบาล และสุขาภิบาล จำนวน 10 แห่ง อยู่ในรัศมี 35 กิโลเมตร ของชุมชนเมืองโคกสำโรง โดยพิจารณา 12 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้าน ภูมิประเทศ การเข้าถึงสภาพการขนส่ง ปริมาณการจราจร รายได้จัดเก็บต่อหัว โรงงานต่อตร.กม. ร้านค้าต่อตร.กม. ตลาดสดต่อตร.กม. อัตราการเติบโตต่อปี การศึกษาและสาธารณสุข พบว่าที่ตั้งโคกสำโรงมีคะแนน 36 คะแนน ลำดับความสำคัญอยู่ที่ 2 รองจากทม.ลพบุรีและเทียบเก่า ทม.บ้านหมี่ ทั้งนี้ปัจจัยที่คะแนนสูงสุดสามารถบ่งบอกถึงศักยภาพของชุมชนในระดับอนุภาค ด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.5 ปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงสุดของชุมชนเมืองโคกสำโรงจากผลการศึกษาในบทที่ 3

| ปัจจัย | ศึกษภาพ |
|---------------------------|---|
| 1. ภูมิประเทศ | คอนต้น้ำไม่ท่วม ความสูงเฉลี่ย 30 ม.รทก. |
| 2. รายได้จัดเก็บต่อหัว | จำนวน 2,3636.47 บาทต่อคน |
| 3. จำนวนโรงงาน ต่อตร.กม. | จำนวน 23.33% โรงต่อตร.กม. |
| 4. จำนวนร้านค้า ต่อตร.กม. | จำนวน 266.67 แห่งต่อตร.กม. |
| 5. จำนวนตลาดสด ต่อตร.กม. | จำนวน 1.33 แห่งต่อตร.กม. |
| 6. ความหนาแน่นประชากร | จำนวน 6,048 คนต่อตร.กม. |
| 7. การศึกษา | ประชากรต่อจำนวนนักเรียน เท่ากับ 1:3 คน |

1) ความเหมาะสมด้านที่ตั้ง

ชุมชนเมืองโคกสำโรง เป็นที่ดอนต้ำน้ำไม่ท่วมขังในฤดูฝนมีความสูงของพื้นที่เฉลี่ย 30 ม.รทก. และมีความได้เปรียบเชิงที่ตั้งโดยตั้งอยู่กึ่งกลางจังหวัด ระยะทางไม่ห่างจากตัวจังหวัดลพบุรีมากนัก ทั้งยังเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางบกในระดับท้องถิ่น สามารถเดินทางติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ ภายในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดข้างเคียงโดยรอบได้อย่างสะดวก โดยใช้เส้นทางคมนาคมหลักของจังหวัด คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ผ่าค ผ่านในแนวเหนือ-ใต้ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ผ่าคผ่านชุมชนในแนวตะวันตก-ตะวันออก ทำให้การขนส่งและการเข้าถึงชุมชนเมืองโคกสำโรงกระทำได้อย่างสะดวก

2) บทบาทของชุมชน

จากผลการศึกษาในบทที่ 3 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามในบทที่ 5 พบว่าชุมชนมีความสำคัญอยู่ในลำดับที่ 2 และจากการที่มี จำนวนโรงงาน ร้านค้าและตลาดสดต่อตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นประชากร รายได้จัดเก็บต่อหัวและด้านการศึกษา เป็นสัดส่วนอยู่ในอัตราที่สูง เมื่อเทียบกับชุมชนโดยรอบทำให้ส่งเสริมบทบาทของชุมชนเมืองโคกสำโรง มีความโดดเด่นในการเป็นแหล่งการค้าและให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะแก่ชุมชนที่มีความสำคัญในลำดับที่ต่ำกว่า อีกทั้งยังพึ่งพาซึ่งกันและกันกับชุมชนเมืองบ้านหมี่ ซึ่งมีลำดับความสำคัญเท่ากัน

จากการมีบทบาททางด้านการค้าและการบริการแก่พื้นที่โดยรอบซึ่งการเข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อซื้อสินค้าประเภทอาหารสดและแห้งมากที่สุด โดยเฉพาะกับตลาดสดเทศบาลและตลาดสดวัดนา ส่วนย่านพาณิชย์ของชุมชนผู้เข้ามาใช้บริการส่วนมากเข้ามาเพื่อ ซื้อสินค้าอุปโภคประเภทเครื่องใช้ในครัวเรือน มากที่สุด และรองลงมาเป็นสินค้าด้านเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรและบทบาทการเป็นแหล่งให้บริการในด้านสถานบันการเงินระดับท้องถิ่น

3) เขตอิทธิพลของชุมชน

จากการเป็นชุมชนที่มีความสำคัญลำดับที่ 2 เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางบกในระดับท้องถิ่นและเป็นแหล่งให้บริการแก่ชุมชนโดยรอบที่มีลำดับความสำคัญของชุมชนที่ต่ำกว่า ทำให้มีการเข้ามาใช้บริการจากชุมชนที่อยู่ทั้งในอำเภอโคกสำโรงและนอกเขตอำเภอโคกสำโรง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชุมชนเกษตรกรรมเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในบริเวณรอบนอกชุมชนเมืองโคกสำโรง และสระโบสถ์และอำเภอโคกเจริญ ทั้งหมดอยู่ทางเหนือของอำเภอโคกสำโรง ยังคงเข้ามาใช้บริการเหมือนเดิม

ศักยภาพในระดับอากาศของชุมชนเมืองโคกสำโรง มีความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน สามารถที่จะพัฒนาการเป็นศูนย์กลางบริเวณในระดับท้องถิ่นให้มีศักยภาพการบริการมากกว่าที่เป็นอยู่ หากมีการวางแผนพัฒนาที่เหมาะสม ดังจะได้กล่าวต่อไปในแนวทางพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

5.3.2 ศักยภาพระดับเมือง

เป็นความเหมาะสมของชุมชนเมืองโคกสำโรงในเขตเทศบาลและพื้นที่ต่อเนื่อง สามารถสรุปศักยภาพได้ดังนี้

จากการศึกษาที่ผ่านมาชุมชนเมืองโคกสำโรงมีทำเลที่ตั้งไม่ไกลจากตัวจังหวัดมากนัก มีระบบการคมนาคมขนส่งที่สะดวกโดยเฉพาะทางรถยนต์ มีพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่างไม่ได้ใช้ประโยชน์เหลืออยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตเทศบาลตำบลโคกสำโรงด้านจำนวนประชากร ความหนาแน่นและราคาที่ดิน ยังมีไม่สูงมากนัก นอกจากนี้ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอยู่เกณฑ์ที่ดีพอใช้ได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว คือปัจจัยพื้นฐาน ที่เอื้อต่อ

การขยายตัวของเมือง ทั้งในด้านเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากอดีตที่ผ่านมาพบว่ามีการขยายตัวมากขึ้น แต่ถ้าหากสามารถปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้มากขึ้น และขจัดปัญหาโดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาหลักของชุมชนชนิดหนึ่งได้ จะสามารถเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาเมืองได้มากขึ้นในอีกระดับหนึ่ง

ด้านปัจจัยส่งเสริมศักยภาพของพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้น ปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐและโครงการพัฒนาพื้นที่ก็ เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการกระตุ้นพื้นที่ให้มีศักยภาพมากขึ้น ปัจจุบันชุมชนเมืองโคกสำโรงไม่มีโครงการของรัฐในพื้นที่ ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังมีโครงการที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพของเมือง ได้แก่ โครงการก่อสร้างวิทยาลัยการอาชีพ ตั้งอยู่ในบริเวณสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 9 โครงการปรับปรุงและขยายผิวการจราจรถนนพหลโยธินจากเดิมให้มีสภาพดีขึ้นและกว้างขึ้นกว่าเดิม จุดเริ่มต้นโครงการเริ่มจากแยกพุดแคว อ. เมือง จังหวัดลพบุรี ผ่านชุมชนเมืองโคกสำโรงและสิ้นสุดที่อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ โครงการขยายผิวการจราจรถนนสุรนารายณ์ จากเดิม 2 ช่องทางเป็น 4 ช่องทาง จุดเริ่มต้นโครงการจากสุดเขตเทศบาลบริเวณคลองแคทราย สิ้นสุดที่ สุดเขตฝั่งเมืองรวมขยายผิวการจราจรทั้ง 2 โครงการ ปัจจุบันได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนโครงการที่กำลังดำเนินการ ได้แก่ โครงการก่อสร้างถนนด้านคลองศรีสุข ฝั่งติดกับชุมชน จุดเริ่มต้นโครงการเริ่มจาก ด้านตะวันออกของชุมชนที่ถนนสุรนารายณ์เลียบคลองศรีสุข จนถึงถนนพหลโยธินทางด้านเหนือของชุมชน และโครงการก่อสร้างโรงพยาบาลน้ำเสียซึ่งกำลังอยู่ระหว่างศึกษาความเหมาะสม หากดังกล่าวเสร็จก็จะทำให้ศักยภาพในการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรงเพิ่มมากขึ้นอีกระดับหนึ่ง

ข้างต้นสรุปได้ว่าชุมชนเมืองโคกสำโรง มีศักยภาพเป็นชุมชนศูนย์กลางชนบทมีพื้นที่เกษตรกรรมล้อมรอบ มีบทบาทเป็นแหล่งการค้าและบริการ เป็นที่พึ่งพาแก่ชุมชนโดยรอบ ด้านศักยภาพการพัฒนาอีกมาก แต่ต้องขจัดปัญหาการขาดแคลนน้ำเสียก่อน ซึ่งจะทำให้เพิ่มขีดความสามารถในศักยภาพของชุมชนได้อีกมากและทั้งนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ในการกำหนดบทบาทและการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

5.4 แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

จากการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรงข้างต้นได้ศึกษาถึง สภาพทั่วไปด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร โครงสร้างพื้นฐาน ปัญหา แนวโน้ม การเติบโตของการใช้ที่ดินในอนาคตและศักยภาพของชุมชนเมืองโคกสำโรง เป็นการศึกษาพื้นฐาน เพื่อเข้าไปสู่ การวางนโยบายและเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

5.4.1 นโยบายการพัฒนา

การกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง มีดังนี้

1. เสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่นโยบายท้องถิ่นและจังหวัดมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของแผน
2. การพัฒนารูปแบบใดก็ตาม จะต้องคำนึงถึงความสมดุลย์ของเมืองเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา และผลกระทบอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

5.4.2 แนวทางการพัฒนา

จากการพิจารณานโยบายของภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีผลต่อการวางแผนพัฒนาในระดับจังหวัดและชุมชน มีไม่เด่นชัดนัก เป็นเพียงการกำหนดไว้กว้าง ๆ ว่า ให้ชุมชนเมืองโคกสำโรงมีบทบาทเป็นชุมชนศูนย์กลาง ด้านการค้า การบริการ บริหารราชการและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งในระดับท้องถิ่น ส่วนนโยบายการพัฒนาชุมชนจะเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนานอกจากจะพิจารณาจากนโยบายข้างต้นแล้ว จะพิจารณาด้านแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน บทบาทและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ดังนี้

ก. การพัฒนาและการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

1) ปรับปรุงและขยายโครงข่ายการบริการขั้นพื้นฐาน

ในชุมชนเมืองโคกสำโรงนี้บ่งายการให้บริการขั้นพื้นฐานซึ่ง ได้แก่ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ยังไม่ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่นอกเขตเทศบาล จึงควรมีการวางแผนพัฒนาตามความเหมาะสมดังนี้

1.1) โครงข่ายถนน

ชุมชนเมืองโคกสำโรงมีถนนสายหลัก 2 สาย คือ ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ซึ่งยังขาดถนนสายรองที่จะทำหน้าที่รับการจราจรจากถนนหลักเข้าสู่ถนนสายย่อย และบริเวณอื่นของพื้นที่ชุมชนโดยเฉพาะที่อยู่นอกเขตเทศบาลเมื่อมองไปในอนาคตพิจารณาถึงการขยายตัวของชุมชนแล้ว จำเป็นจะต้องทำการปรับปรุงถนนสายรองให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการขยายตัวในอนาคตได้เป็นอย่างดี การปรับปรุงโครงข่ายถนนมีแนวทางพัฒนาดังนี้

- ปรับปรุงถนนสายรอง ได้แก่ ถนนเทอดเกียรติมีความสำคัญเป็นถนนที่สามารถรองรับการจราจรจากถนนสายหลัก โดยเฉพาะทางด้านเหนือเป็นอย่างดี และยังเป็นเส้นทางที่ใช้สำคัญในการติดต่อระหว่างชุมชนทางด้านเหนือกับย่านศูนย์กลางชุมชน ในปัจจุบันถนนมีสภาพแคบเพียงมีความกว้าง 5 เมตร ผิวถนนเป็นหินคลุก ไม่เหมาะสมกับบทบาทที่เป็นอยู่ ควรมีการปรับปรุงผิวถนนให้เป็นผิวถนนพื้นแข็ง พร้อมทั้งขยายให้เหมาะสมกับการขยายของเมืองในอนาคต

- ก่อสร้างถนนเพิ่มเติม เพื่อเป็นการรับการจราจรจากถนนสายหลักและพื้นที่ในย่านการค้า-บริการในศูนย์กลางชุมชนถนนดังกล่าวนี้จะมีลักษณะเป็นถนนวงแหวนอยู่รอบนอกชุมชน (แผนที่) เชื่อมระหว่างถนนหลักทั้ง 4 ด้าน ของชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อสอดคล้องกับการขยายตัวของเมืองและการใช้ที่ดินในอนาคต ทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาในอนาคต

- เพิ่มประสิทธิภาพการใช้นถนน ซึ่งในปัจจุบันชุมชนเมืองโคกสำโรง ยังไม่เอาใจใส่มากนักผลที่ตามมาจะเกิดเป็นปัญหาการจราจร การเพิ่มประสิทธิภาพของถนนสามารถกระทำได้โดยการใช้มาตรการบริหารการจราจร (TRAFFIC MANAGEMENT) กล่าวคือ ควบคุมในเรื่องที่จอดรถ การปรับปรุงรัศมีมุมเลี้ยวบริเวณทางแยกโดยเฉพาะการควบคุมที่จอดรถ ปัจจุบันจะมีปัญหาในย่านพาณิชย์กรรมของชุมชนที่พบมาจะเป็นย่านตลาดสดวัฒนาและบริเวณโดยรอบ จะมีการจอดรถส่งสินค้า และรถโดยสารขนาดเล็ก ไม่เป็นระเบียบ นอกจากนี้ท้องถิ่นควรส่งเสริมผู้ใช้รถ ใช้นถนน ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงระเบียบและกฎจราจร รวมทั้งวินัยในการใช้รถ ใช้นถนน ซึ่งจะยังผลให้การจราจรเกิดความเป็นระเบียบ ลดอุบัติเหตุและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้นถนนอีกทางหนึ่งด้วย

1.2) ด้านสาธารณูปโภค

ในการวางแผนเพื่อพัฒนานี้นอกจากจะนำข้อบ่งชี้และขีดความสามารถในการให้บริการด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ มาพิจารณาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาแล้ว จำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับความต้องการในอนาคตอีกด้วย แนวทางการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่

1.2.1) การประปาและแหล่งน้ำธรรมชาติ ปัจจุบันการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชนนับว่าเป็นประเด็นที่จะต้องนำมาให้ความสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่ง หากได้มีการพัฒนา

ให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อการให้บริการและมีสภาพที่ดีแล้ว จะทำให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ สามารถได้รับการพัฒนาที่ติดตามไปด้วย ชุมชนเมืองโคกสำโรงเป็นชุมชนที่ไม่สามารถหาแหล่งน้ำในเงินที่ให้ บริการแก่ประชาชนได้อย่างเพียงพอ จำต้องอาศัยน้ำประปาที่มีแหล่งผลิตอยู่ที่อำเภอบ้านหมี่ ได้น้ำดิบจากคลองชลประทาน ซึ่งมีระยะทางห่างจากชุมชนเมืองโคกสำโรงเป็นระยะทาง 18 กิโลเมตร ซึ่งความสามารถในการผลิตน้ำประปา สามารถผลิตได้ 6,537 ลบ.เมตรต่อวัน ซึ่งเฉลี่ยการใช้ น้ำของประชากรเท่ากับ 190 ลิตรต่อคนต่อวัน และจากการคาดการณ์ประชากรในปี 2547 ชุมชนเมืองโคกสำโรงจะมีจำนวนประชากรประมาณ 25,926 คน ฉะนั้นเพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพและสามารถรองรับการขยายตัวของเมืองโคกสำโรงในอนาคตได้เพียงพอควร จะทำการเพิ่มกำลังผลิตให้ได้ปริมาณ 7,000 ลบ.ม.ต่อวัน ทั้งหมดเป็นการใช้น้ำจากแหล่งน้ำอำเภอ บ้านหมี่ ลำพังชุมชนเมืองโคกสำโรงไม่มีแหล่งน้ำเพียงพอ หากต้องการพัฒนาในด้านอื่นทั้ง ชุมชน อุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเสนอแนะดังนี้

- ปรับปรุงคุณภาพแหล่งน้ำที่มีอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น
- จัดหาพื้นที่ สำหรับทำอ่างเก็บกักน้ำเอาไว้ในฤดูแล้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้บริการน้ำมากขึ้น
- จากโครงการสร้างเขื่อนแม่น้ำป่าสัก จะทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่พื้นที่อำเภอชัยบาดาลและพัฒนานิคม ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของชุมชนเมืองโคกสำโรง มีระยะห่างประมาณ 30 กิโลเมตร ควรทำการศึกษาหาวิธีชักน้ำเข้าพื้นที่ชุมชน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำและเป็นการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาของชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น

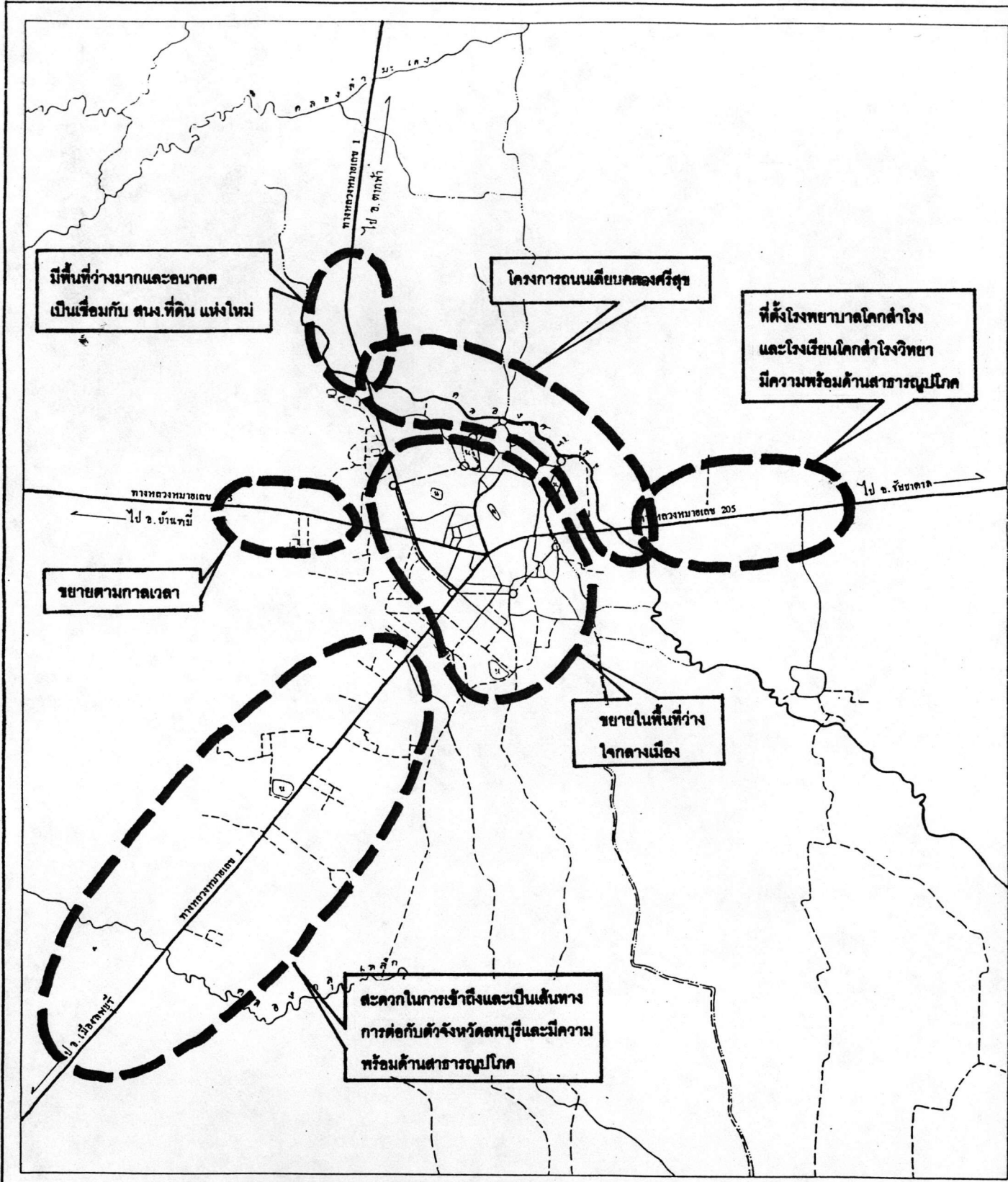
1.2.2) โครงข่ายการระบายน้ำ ปัจจุบันระบบระบายน้ำของชุมชน เฉพาะในเขตเทศบาลเป็นรูปแบบรวม คือ ในระบายน้ำทั้งน้ำฝนและน้ำทิ้งของอาคารบ้านเรือน ไหลลงสู่ท่อระบายน้ำเดียวกัน ที่สร้างการระบายน้ำจะระบายทางทิศใต้สู่ทิศเหนือ ลงสู่คลองศรีสุข ประสิทธิภาพการระบายน้ำดีพอสมควร ที่มีปัญหาจะเป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาลพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีท่อระบายน้ำ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังโดยเฉพาะในฤดูฝน ฉะนั้น เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและแก้ปัญหาในอนาคต เห็นควรจะต้องวางโครงข่ายการระบายน้ำควบคู่กับโครงข่ายถนนที่มีการปรับปรุงและก่อสร้างใหม่

1.2.3) ระบบบำบัดน้ำเสีย จากที่ทราบแล้วว่า การระบายน้ำของชุมชน ระบายทั้งน้ำดีและน้ำเสียลงสู่คลองศรีสุข ซึ่งเป็นแหล่งน้ำใช้และการประมงแหล่งหนึ่งของชุมชน โดยน้ำที่ทิ้งไม่มีการบำบัดน้ำเสียให้สะอาดก่อนทิ้งลงสู่ลำคลอง เมื่อสะสมเป็นเวลานานทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ในอนาคตเมื่อประชากรมาก เมืองมีการเติบโตปริมาณน้ำทิ้งก็จะมากตามด้วย ปัญหาที่จะยากแก่การแก้ไข ยิ่งชุมชนเมืองโคกสำโรงมีแหล่งน้ำที่จำกัด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคงสภาพให้ดีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้มากที่สุด ดังนั้น ควรที่จะจัดระบบบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยลงสู่คลองต่อไป ซึ่งพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียควรที่จะตั้งอยู่บริเวณทิศเหนือของชุมชน เพื่อรองรับน้ำเสียก่อนบำบัดทำความสะอาดก่อนปล่อยสู่คลองต่อไป

2) พัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน

จากการศึกษาการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการขยายตัวของชุมชนจะเห็นว่า เป็นในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามกาลเวลา แต่ก็ยังมีการขยายตัวที่ค่อนข้างเด่นชัดในบริเวณสองฝั่งถนนพหลโยธิน ช่วงโคกสำโรง-ลพบุรี โดยมีโครงการการพัฒนาที่ดินของเอกชนขนาดใหญ่ 2 โครงการคือ โครงการ "เมืองใหม่แคนดง" และโครงการ "หมู่บ้านอินทวิลา" นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมขนาดเล็กประเภทอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการขยายตัวด้านการใช้ที่ดิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวในบริเวณนอกเขตเทศบาล ด้านประชากรก็มีการขยายตัวบริเวณนอกเขตในตำบลโคกสำโรงมีจำนวนมากที่สุดถึง 15,811 คน หรือร้อยละ 60 ของประชากรในพื้นที่ศึกษา ส่วนพื้นที่อื่นไม่มีการขยายตัวมากนัก

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต เมื่อพิจารณาในด้านสภาพพื้นที่ ราคาที่ดินและการขยายตัวในปัจจุบัน จะทราบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการรองรับการขยายตัวในอนาคต ได้แก่ พื้นที่สองฝั่งถนนสายหลักทั้ง 4 ด้านของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนยังมีพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างไม่ได้ใช้ประโยชน์อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งอยู่ในเขตเทศบาลและโคกสรอบ มีความเหมาะสมแก่การรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต นอกจากนี้มีโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กริมคลองศรีสุข ทางด้านเหนือของชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะเปิดพื้นที่ในด้านนี้ ทำให้พื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนเพิ่มขึ้น



แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

แสดง พื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

สัญลักษณ์

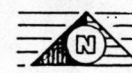


พื้นที่รองรับการขยายตัว



เขตผลการเป็นพื้นที่รองรับ

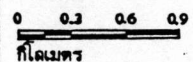
- ถนนพื้นแข็ง
- - - ถนนพื้นอ่อน
- ~ คลอง
- เขตเทศบาล



บัณฑิตศึกษา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ชนิดลิต จิระพันธ์ โภคพรวน รหัส C535191

ที่มา

แผนที่

5-6

๓) ส่งเสริมบทบาทการเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ

จากการเป็นชุมชนศูนย์กลางในด้านการค้าและบริการในระดับท้องถิ่นให้บริ
การแก่ชุมชนโดยรอบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชุมชนเกษตรกรรมอาชีพหลักทำการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็น
การเพาะปลูก ประเภท พืชไร่และนาข้าว โดยแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญจะอยู่ในพื้นที่ทั่วไปของอำ
เภอโคกสำโรง และพื้นที่ทางมาตอนเหนือได้แก่ พื้นที่กิ่งอำเภอหนองม่วง อำเภอสระโบสถ์และอำ
เภอโคกเจริญ ปัจจุบันมีพ่อค้าคนกลาง ทั้งในอำเภอโคกสำโรงและท้องถิ่น เข้าไปรับซื้อผลผลิตพื้น
ที่เป็นผลทำให้ราคาที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ดังนั้น นอกจากชุมชนเมืองโคกสำโรง จะเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ
แก่ชุมชนเกษตรกรรมดังกล่าว ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ชุมชน
เมืองโคกสำโรง ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมค้าที่ผู้ซื้อและผู้ขาย สามารถเดินทางเข้ามายัง
ตลาดได้โดยสะดวก ผลที่ได้จะทำให้ผู้ขายสามารถขายสินค้าในราคาดี ผู้ซื้อสามารถซื้อสินค้าได้ใน
ราคาถูกลงที่ได้แก่ชุมชน จะเห็นได้ว่าเมืองมีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น การเงินมีสภาพคล่อง ทำให้ประ
ชาชนมีรายได้อัปจ่ายมากขึ้น เศรษฐกิจเมืองและการพัฒนาเมืองก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย พื้นที่
เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการตลาดนัดเพื่อการเกษตร จะเห็นว่าพื้นที่บริเวณโครงการเคแอลดี
มีความเหมาะสมในการจัดตั้ง พิจารณาจากการเข้าถึงสามารถกระทำได้สะดวกใกล้กับถนนพหล-
โยธิน มีสถานขนส่งซึ่งจะพิจารณาขนส่งผลผลิตได้ทั้งทางรถโดยสารประจำทาง รถส่วนตัวอย่าง
สะดวก ทั้งยังสามารถขนส่งต่อไปยังแหล่งตลาดที่สำคัญได้ง่าย เช่น กรุงเทพมหานคร สระบุรี
พระนครศรีอยุธยาหรือนครสวรรค์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีระบบโครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างพร้อม ที่
จะพัฒนาพื้นที่รองรับกิจกรรมประเภทนี้ได้เป็นอย่างดีจากเหตุผลที่กล่าวนี้ จะเห็นมาพื้นที่ดังกล่าวมี
ความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง และสามารถส่งเสริมบทบาทการเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการได้
เป็นอย่างดี

5.4.3 เสนอโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

ก) การขยายเขตเทศบาลตำบลโคกสำโรง

ชุมชนเมืองโคกสำโรงในปัจจุบันมีการขยายตัวของเมือง ออกมานอกเขตเทศบาลตำบลโคกสำโรงเป็นจำนวนมาก นานวันยังมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจะเห็นว่ามีมีการขยายออกไปทั้ง 4 ทิศ โดยมีถนนหลัก 2 เส้นเป็นแนวทางหลักในการขยายตัว แต่จะเห็นว่าระบบสาธารณูปการและสาธารณูปโภค จะมีความแตกต่างกันมากระหว่างในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล ทำให้เป็นปัญหาต่อการพัฒนาพื้นที่ในการรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อเป็นการขจัดปัญหาเมือง ควบคุมการใช้ที่ดินและพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เห็นควรที่จะมีหน่วยงานที่มีความพร้อมในด้านบุคลากร เครื่องมือและงบประมาณ ครอบคลุมดูแลให้เมืองขยายโดยปราศจากปัญหา โยการขยายเขตเทศบาลออกครอบคลุมพื้นที่ บริเวณ 2 ฝั่งถนนหลัก ออกไปข้างละ 1 กิโลเมตร โดยทิศเหนือขยายเขตไปจดคลองศรีสุข ทิศใต้ขยายตามถนนพหลโยธินจดคลองถลุงเหล็ก ด้านทิศตะวันออกตามแนวถนนสุรนารายณ์จดทางเข้าวัดคลองเกตุ และทิศตะวันตกตามแนวถนนประชาวิถึจดสำนักงานประปาโคกสำโรง

ในการขยายเขตเทศบาลพิจารณาตามความเหมาะสมในการพัฒนาเมือง เห็นว่าสมควรขยาย แต่ในความเป็นจริงอาจจะไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีการขัดขวางจากผู้มีอิทธิพลที่เสียผลประโยชน์ หากมีการขยายเขตเทศบาลเข้าไปในพื้นที่ผลประโยชน์ของตน

ข. เสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อรถยนต์

จากการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นในบทที่ 4 ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและบทบาทในอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมการต่อตัวถึงรถยนต์ ดังนี้

ตารางที่ 5.6 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

| แนวทางการพัฒนา | สาขาการพัฒนา | จุดมุ่งหมาย | ผลต่อชุมชน |
|---|--|--|---|
| 1. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน | 1.1 ปรับปรุงและขยายโครงข่าย การบริการขั้นพื้นฐาน ก. โครงข่ายถนน ข. สาธารณูปโภค 1.2 พัฒนาพื้นที่ รองรับบริการขยายตัวในอนาคคต | - ปรับปรุง ก่อสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน - ขยายการบริการประปา แหล่งน้ำธรรมชาติปรับปรุงโครงข่ายการระบายน้ำ และจัดระบบบำบัดน้ำเสีย - จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับการเติบโตของเมือง | ทำให้มีการเข้าถึงสะดวก เปิดพื้นที่และเพิ่มทำเลประกอบกิจการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพิ่มความสามารถในการเชื่อมโยงภายในพื้นที่ชุมชนและโดยรอบ ทั้งเพิ่มศักยภาพการพัฒนาเพิ่มขึ้น เตรียมการเพื่อให้บริการแก่ชุมชน เพื่อขจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเมืองเติบโตขึ้นในอนาคต เตรียมพื้นที่ที่เหมาะสม จัดหาบริการพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับการเติบโตของเมืองเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต |
| 2. ส่งเสริมบทบาทการเป็นศูนย์กลางการค้า บริการ | | - ให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการเป็นชุมชนศูนย์กลางมากกว่าเดิม | เพิ่มกิจการทางเศรษฐกิจให้ถึงชุมชน เพิ่มงาน เพิ่มรายได้ ให้ชุมชนในพื้นที่เองและโดยรอบ |
| 3. เสนอโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน | 3.1 ขยายเขตเทศบาล 3.2 พัฒนาอุตสาหกรรมต่อรถยนต์ | - ควบคุม ดูแลและพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกว่าที่เป็นอยู่เดิมและในอนาคต - พัฒนาแรงงาน และอุตสาหกรรมในท้องถิ่น | มีหน่วยงานคอยควบคุม ดูแล และพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพและนโยบายการพัฒนา โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตเทศบาล ปัจจุบันสามารถเพิ่มศักยภาพการพัฒนา มากกว่าเดิม เพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต เพิ่มศักยภาพ แหล่งงานและรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเติบโตของเมือง |

ชุมชนเมืองโคกสำโรงเป็นศูนย์กลางและทางผ่านที่สำคัญมาแต่อดีต ในช่วงเวลาที่ถนนพหลโยธิน เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางติดต่อระหว่างภาคกลางกับภาคเหนือ ซึ่งรถยนต์เกือบทุกคันจะต้องเดินทางผ่านชุมชนเมืองโคกสำโรง เป็นผลให้เกิดอุตสาหกรรมบริการ ประเภทซ่อม ต่อตัวถังรถยนต์ กลึง อีค และอื่น ๆ อีกหลายชนิด มีแรงงานในภาคอุตสาหกรรมนี้เป็นจำนวนมาก เมื่อเกิดการเปลี่ยนเส้นทางเดินรถ ไปใช้ถนนสายเอเชียซึ่งสร้างขึ้นมาใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกทางการเดินทางระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง ทำให้บทบาทของชุมชนได้ลดลง มีการเคลื่อนย้ายแหล่งงานและแรงงานออกจากพื้นที่เพื่อหาแหล่งงานที่ดีกว่าแต่ถึงอย่างไรการเคลื่อนย้ายก็มีเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีอุตสาหกรรมบริการประเภทนี้ยังเป็นจำนวนมาก ซึ่งรับบริการจากพื้นที่ชุมชนเองและโดยรอบกิจการก็สามารถดำเนินต่อไปได้ ในปัจจุบันมีอุตสาหกรรมประเภทนี้มากที่สุดเป็นจำนวน 31 แห่ง หรือร้อยละ 36.5 ของอุตสาหกรรมในชุมชนเมืองโคกสำโรง โดยแต่ละแห่งมีคนงานประมาณ 3-5 คน ไม่รวมเจ้าของ

แนวความคิดส่งเสริม ให้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งประเภทอุตสาหกรรมเหมือนกันหรือต่างกันแต่ต้องเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประเภทนี้ รวมกลุ่มเพื่อประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ประเภทต่อตัวถังรถยนต์ เป็นอุตสาหกรรมเหมือนกับอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักอยู่ที่จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีอุตสาหกรรมต้องใช้รถยนต์ขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น โรงโม่หิน โรงงานปูนซีเมนต์และกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ภายในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดโคตรอบก็ยังคงมีความสำคัญทางการตลาดไว้ แนวคิดนี้คงจะเป็นไปได้ยากเพราะต้องใช้เงินทุนสูงลำพังเจ้าของอยู่ในท้องถิ่นคงจะทำไม่ได้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนหรือนายทุน เป็นจำนวนมากเพื่อก่อสร้างและหาเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ พร้อมทั้งอบรมให้เกิดความชำนาญ

นี้เป็นเพียงแนวคิดเสนอแนะที่พิจารณาจากข้อมูลที่ได้ศึกษา ตั้งแต่ต้นถึงศักยภาพในความเป็นไปได้ในการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง ให้มีบทบาทเพิ่มในอีกระดับหนึ่ง